

ANALIZA LATURII OBIECTIVE A INFRAȚIUNII DE TÂLHĂRIE

Conf. dr. Andrei NASTAS,
Alexandru NEGOIȚĂ

Abstract: *The analysis of an offense from a legal-criminal perspective certainly involves a detailed examination of all the elements that make up its composition. Therefore, in this article we intend to investigate and elucidate certain aspects related to the objective side of the crime of robbery, provided by the legislator in Article 188 of the Criminal Code of the Republic of Moldova. At the same time, taking into account the need to adapt and improve the current legal framework relating to this criminal offense, we will resort, where necessary, to the comparative method of criminal law. On this basis, we will formulate some proposals de lege ferenda, which we consider to be justified and timely, and we will then present the appropriate arguments in support of them.*

Keywords: *harmful act, causal link, causal connection, manner of commission, culpability, perpetrator*

Introducere

Latura obiectivă, în calitate de element indispensabil al componenței infracțiunii, cuprinde ansamblul trăsăturilor ce evidențiază manifestarea exterioară a faptei ilicite, concretizată printr-un comportament determinat care generează o consecință prejudiciabilă. Astfel, autorul Alexandru Mariș susține că latura obiectivă a infracțiunii se realizează prin manifestarea exterioară a omului – acțiune sau inacțiune, care atinge, lezează valorile (obiectul juridic) ocrotite de legea penală, atingere care poate consta într-o anumită schimbare în realitatea obiectivă, denumită „urmare infracțională”¹.

În această lucrare, analizând conținutul laturii obiective a infracțiunii de tâlhărie, în mod firesc vom face referință, cu ajutorul metodei studiului de drept penal comparat, la legislația penală a statului român cu referire la incriminarea infracțiunii de tâlhărie în acest fel accentuând bunele practici.

În doctrina dreptului penal se susține faptul că „stabilirea unui cadru incriminator penal bine definit și ajustat la realitățile obiective, care ar asigura o protecție eficientă a dreptului la viață a persoanei împotriva unor atentate criminale, se înscrie cu perfecțiune în categoria obligației pozitive de a asigura dreptul la

---

¹ Mariș A. Drept penal. Partea generală. Vol. I. Chișinău, 2002.

viață de către stat. Aceste obligații însă sunt ineficiente fără o aplicare și interpretare coerente a normelor penale din domeniul protejării vieții persoanei”².

Determinarea laturii obiective asigură o calificare exactă și echitabilă a faptei penale săvârșite, reprezentând totodată un element fundamental în descoperirea acesteia, întrucât în structura sa se regăsesc caracteristicile esențiale și tipice ale infracțiunii, care, la rândul lor, au o relevanță majoră pentru distingerea corectă între diferitele categorii de ilicit penal.

Conform opiniei autorului Constantin Bulai, prin latura obiectivă se înțelege manifestarea exterioară a conduitei umane, sub forma unui consum sau a unei înfrânări de energie fizică, prin care s-a produs sau se putea produce o modificare în lumea obiectivă externă³.

Alți autori, precum Maria Zolyneac consideră că prin latura obiectivă a infracțiunii se înțelege fapta manifestată sub formă de acțiune sau inacțiune, împreună cu urmările pe care le produce, urmări ce reprezintă atingerea adusă valorilor sociale ocrotite de legea penală⁴.

Dintre toate acestea, ne vom referi la noțiunea cea mai succintă și în același timp atotcuprinzătoare care exprimă ideea că prin latura obiectivă a infracțiunii trebuie înțeleasă totalitatea condițiilor cerute de norma de incriminare privitoare la actul de conduită pentru considerarea existenței infracțiunii⁵.

Conținut de bază

Ținând cont de dispoziția normei penale prevăzută de legiuitor la art. 188 Cod penal al Republicii Moldova, menționăm faptul că latura obiectivă a tâlhăriei se manifestă prin două acțiuni, dintre care una este principală, de bază, iar a doua constituie o acțiune adiacentă. Astfel acțiunea de bază constă în atacul săvârșit asupra unei persoane în scopul sustragerii bunurilor, însoțit de violență periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei agresate, iar a doua acțiune adiacentă se exprimă prin aplicarea, fie prin amenințarea aplicării violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei.

Conform hotărârii plenului CSJ cu privire la practica judiciară în procesele penale privind sustragerea bunurilor nr. 23 din 28.06.2004, prin noțiunea de „*atac*”, se au în vedere acțiunile agresive ale făptuitorului, care sunt însoțite de violența

---

² Чеберяк К. С. Проблемы применения законодательства об ответственности за убийство, совершенное в состоянии аффекта. În: Борьба с преступностью: теория и практика, nr. 1, 2015, 432 c.

³ Bulai C. Manual de drept penal. Partea generală. București: ALL, 1997.

⁴ Zolyneac M. Michinici M. Drept penal. Partea generală. Iași: Chemarea, 1999.

⁵ Dima T. Drept penal. Partea generală. Volumul I București: Lumina Lex, 2001.

periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei agresate ori de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe⁶.

Tot aici vom menționa faptul că potrivit pct. 6 al hotărârii menționate mai sus, prin violență periculoasă se înțelege violența care s-a soldat cu vătămare medie sau ușoară a integrității corporale sau a sănătății ori care, deși nu a cauzat aceste urmări, comportă la momentul aplicării sale, datorită metodei de operare, un pericol real pentru viață și sănătate.

În cazul infracțiunii de tâlhărie, infractorul acționează nemijlocit cu intenție directă în raport atât cu acțiunea principală cât și cea adiacentă și acest fapt se justifică prin faptul că acesta conștientizează pe deplin caracterul prejudiciabil a acțiunii de atac însoțit de violență periculoasă în scopul sustragerii bunurilor și dorește nemijlocit săvârșirea acestuia.

Pentru existența laturii obiective a infracțiunii de tâlhărie, violența trebuie să fie exercitată direct împotriva victimei, violența față de lucruri poate constitui o amenințare (de exemplu, ruperea legăturii telefonice, lovirea fundului unei ambarcațiuni pentru a o face să se scufunde, stropirea cu benzină a încărcăturii dintr-un camion cu scopul de a o incendia)⁷.

Deseori, infracțiunile contra patrimoniului printre care se înscrie și infracțiunea de tâlhărie, se săvârșesc pe timp de noapte, din considerentul că probabilitatea de a fi văzut făptuitorul este mult mai redusă decât pe timp de zi, iar potențialului făptuitor îi este mai simplu de a se îndepărta de la locul faptei; nu în ultimul rând vigilența cetățenilor asupra bunurilor proprii este mai redusă. Ținând cont de aceste circumstanțe, era binevenit și ca legislația penală a R.M. să prevadă împrejurarea „timpul nopții”, ca circumstanță agravantă.

În continuare, vom prezenta mai multe argumente în vederea justificării prezenței unei astfel de circumstanțe agravante la art. 188 Cod penal. Astfel, cu siguranță vom menționa faptul că săvârșirea infracțiunii în timpul nopții îngreunează procesul de acumulare a probelor de la locul săvârșirii faptei, dat fiind faptul că vizibilitatea este mai redusă, respectiv devine complicată procedura de identificare și ridicare/examinare a urmelor existente comparativ cu cele din timpul zilei. În același timp, noaptea oamenii sunt mai puțin apărați, iar acest fapt determină motivația de a săvârși atacurile tâlhărești în timpul nopții. Tot aici vom adăuga faptul că ziua constituie o piedică pentru eventualii făptuitori în vederea săvârșirii actelor de tâlhărie.

În legislația penală a R. Moldova, nu regăsim o astfel de circumstanță agravantă precum „tâlhăria săvârșită în timpul nopții”, spre deosebire de Codul penal al României, unde legiuitorul a prevăzut expres astfel de agravantă incriminată la art. 234 alin. (1) lit. e) Cod penal⁸.

⁶ Hotărârea plenului CSJ cu privire la practica judiciară în procesele penale privind sustragerea bunurilor nr. 23 din 28.06.2004.

⁷ V. Dongoroz, în Explicații teoretice (...), vol. III, p. 488.

⁸ Codul penal român., publicat în Monitorul Oficial nr. 510 din 24 iulie 2009.

Potrivit DEX-ului, prin noțiunea „timp de noapte”, se are în vedere intervalul de timp cuprins între apusul soarelui și răsăritul lui, când este întuneric⁹. Totodată, la aprecierea timpului de noapte, nu se va reține doar criteriul astronomic ci noaptea reală, adică momentul când efectiv s-a făcut întuneric.

Referindu-ne la „timpul nopții”, textul menționat are în vedere noaptea reală, adică intervalul de timp de când întunericul s-a substituit luminii până când lumina va lua locul întunericului¹⁰.

Este de menționat faptul că reținerea agravantei „*timp de noapte*” generează numeroase semne de întrebare și dificultăți în procesul de calificare a infracțiunii și aici ne referim la două situații concrete, una dintre ele conferă un caracter subiectiv privind reținerea agravantei „*timp de noapte*”, iar alta generează un caracter obiectiv: se va considera că atacul tâlhăresc s-a săvârșit pe timp de noapte, dacă acțiunea prejudiciabilă a fost săvârșită între apusul și răsăritul soarelui. În această accepțiune, organului de urmărire penală îi revine sarcina de a stabili concret timpul săvârșirii infracțiunii și de a constata, dacă acțiunea prejudiciabilă se încadrează între apusul și răsăritul soarelui. În această ordine de idei, suntem în prezența unui caracter obiectiv prin prisma celor justificate mai sus.

Într-o altă accepțiune, ceea ce conferă un caracter subiectiv reținerii agravantei respective, este situația în care atacul tâlhăresc a avut loc în timpul nopții, iar această împrejurare a favorizat săvârșirea infracțiunii; în concret, dacă făptuitorul a profitat efectiv de această împrejurare. În această situație, reținerea agravantei în cauză se va stabili în urma cercetării complete și obiective a circumstanțelor în care s-a produs infracțiunea și dacă timpul de noapte într-adevăr a înlesnit săvârșirea faptei prejudiciabile.

Reieșind din cele menționate mai sus, în cele ce urmează vom susține ideea conform căreia pentru reținerea agravantei în cauză, rațional ar fi ca aceasta să fie luată în calcul doar dacă din probele administrate de către organul de urmărire penală rezultă cu certitudine că făptuitorul a profitat de această împrejurare în vederea săvârșirii actului de tâlhărie. Considerăm că constatarea acestui aspect o va aprecia instanța de judecată, care în funcție de circumstanțele concrete ale cauzei va reține sau nu această agravantă la adoptarea sentinței motivate.

În acest sens, elocventă este Sentința penală nr. 501/16.03.2021 a Judecătoriei Galați, cu privire la furtul a două parfumuri, săvârșit în incinta unui magazin la orele 18.00, locul fiind iluminat artificial. Astfel, prin rechizitoriul întocmit de către procuror, fapta a fost încadrată drept furt calificat, conform art. 229 alin. (1) lit. b) Cod penal „*furtul în timpul nopții*”. Prima instanță a schimbat încadrarea juridică a infracțiunii din furt calificat în furt simplu conform art. 228 alin. (1) Cod penal,

⁹ Accesat la data de 05.01.2024 (<https://dexonline.ro/>).

¹⁰ G. Antoniu, C. Bulai, Practica judiciară, vol. III, *op. cit.*, p.117.

totodată stabilind și pedeapsa, fapt pentru care procurorul a declarat apel împotriva sentinței invocând faptul că ori de câte ori s-ar săvârși o faptă de furt, într-un loc iluminat artificial, nu ar fi posibilă reținerea acestei circumstanțe¹¹.

Curtea de Apel Galați a respins apelul declarat de către procuror ca fiind nefondat, prezentând în Decizia nr. 696 din 22.06.2021 următoarele argumente:

- nu poate fi reținută varianta calificată a furtului comis pe timp de noapte deoarece nu este suficient ca la momentul consumării să fie întuneric în mediul înconjurător, ci este necesar ca inculpatul să fi profitat de această împrejurare, în sensul de a se folosi de întuneric pentru a pătrunde sau părăsi mai ușor locul de unde urma să sustragă bunurile ori de a prinde mai mult curaj la comiterea faptei;

- în cazul comiterii furtului în spațiile închise în care se desfășoară activități și după lăsarea întunericului și în care iluminatul artificial face să fie lipsită de relevanță lăsarea întunericului în mod natural, nu există niciun motiv pentru reținerea agravantei săvârșirii faptei pe timp de noapte¹².

Totodată, Curtea a reiterat faptul că în fiecare caz de sustragere pe timp de noapte se necesită a fi efectuată o analiză detaliată, de la un caz la altul, în vederea stabilirii corecte a tuturor împrejurărilor săvârșirii faptei și respectiv după caz a reținerii sau nu a elementului agravant corespunzător.

Analizând astfel de elemente, precum ora când a fost săvârșită fapta, data calendaristică, condițiile meteorologice regionale existente în acel timp, poziția topografică a regiunii, organul competent va putea stabili dacă fapta a fost sau nu săvârșită pe timp de noapte.

Făcând o referință la speța de mai sus, vom menționa faptul că chiar dacă afară se făcuse întuneric, acest fapt nu a servit drept motiv relevant de determinare a făptuitorului să săvârșescă actul de sustragere a bunurilor respective și acest fapt se justifică prin faptul că magazinul respectiv se afla în interiorul unui mall, unde era prezentă iluminarea artificială.

Concluzii

Analiza comparativă cu legislația penală română scoate în evidență faptul că, spre deosebire de Republica Moldova, în România legiuitorul a consacrat expres „timpul nopții” ca o circumstanță agravantă în cazul tâlhăriei. Această diferență relevă necesitatea adaptării cadrului normativ moldovenesc la realitățile infracționale actuale, în care săvârșirea faptelor pe timp de noapte este frecvent întâlnită și implică un grad sporit de pericol social, atât prin dificultatea probării, cât și prin vulnerabilitatea crescută a victimelor.

¹¹ Sentința nr. 501/16.03.2021 a Judecătoriei Galați.

¹² Decizia nr. 696/22.06.2021 a Curții de Apel Galați.

În același timp, jurisprudența română demonstrează că reținerea acestei agravante nu trebuie să fie una formală, bazată exclusiv pe criteriul astronomic al întunericii, ci condiționată de dovedirea faptului că făptuitorul a profitat efectiv de împrejurarea comiterii faptei în timpul nopții pentru a-și asigura reușita infracțiunii. Această abordare echilibrată poate servi drept model de lege ferenda și pentru Republica Moldova.

În lipsa unei astfel de reglementări exprese în Codul penal al Republicii Moldova, instanțele sunt puse în situația de a valorifica elementul „timpul nopții” doar în cadrul procesului de individualizare a pedepsei, ceea ce conduce la soluții neuniforme și la un grad mai redus de previzibilitate a sancțiunilor.

Prin urmare, concluzionăm că este necesară o reconsiderare a reglementării infracțiunii de tâlhărie în legislația națională, prin introducerea circumstanței agravante a comiterii faptei pe timp de noapte, cu precizarea expresă că această împrejurare va fi reținută doar atunci când se demonstrează că făptuitorul a profitat efectiv de întuneric. O astfel de soluție ar contribui la consolidarea cadrului juridico-penal, la asigurarea unei protecții sporite pentru victime și la realizarea principiului echității și proporționalității în aplicarea sancțiunilor penale.

Referințe bibliografice

1. Mariș A. Drept penal. Partea generală. Vol. I. Chișinău, 2002.
2. Чеберяк К. С. Проблемы применения законодательства об ответственности за убийство, совершённое в состоянии аффекта. În: Борьба с преступностью: теория и практика, nr. 1, 2015, 432 с.
3. Bulai C. Manual de drept penal. Partea generală. București: ALL, 1997.
4. Zolyneac M., Michinici M. Drept penal. Partea generală. Iași: Chemarea, 1999.
5. Dima T. Drept penal. Partea generală. Volumul I București: Lumina Lex, 2001.
6. Hotărârea plenului CSJ cu privire la practica judiciară în procesele penale privind sustragerea bunurilor nr. 23 din 28.06.2004.
7. V. Dongoroz, în Explicații teoretice (...), vol. III.
8. Codul penal român., publicat în Monitorul Oficial nr. 510 din 24 iulie 2009.
9. Accesat la data de 05.01.2024 <https://dexonline.ro/>.
10. G. Antoniu, C. Bulai, Practica judiciară, vol. III, op. cit.
11. Sentința nr. 501/16.03.2021 a Judecătoriei Galați.
12. Decizia nr. 696/22.06.2021 a Curții de Apel Galați.